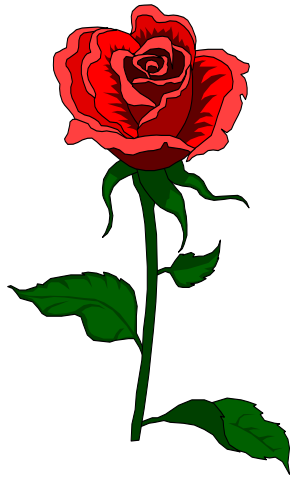

سخنی با خوانندگان

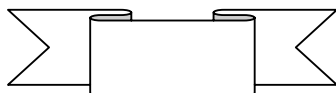
اکثر خوانندگان در باره دشواری های انتشار مطبوعات آگاهی کافی دارند، لذا نیازی به تکرار آنها نیست اما آنچه که باید در اینجا به آگاهی خوانندگان محترم برسانیم این است که دو هفته نامه لويس نیز از این دشواری ها مبرا نبوده است و به همین دلیل انتشار مجله دچار چند ماه وقفه گردید. در این فاصله نقطه

نظرات بسیاری چه از طریق نامه و پیغام های تلفنی و چه بصورت حضوری از اهل مطالعه و اندیشه دال بر ضرورت ادامه انتشار مجله دریافت کردیم. گرچه ما قبلاً طی نامه ای به خوانندگان دو هفته نامه اطلاع داده بودیم که هیئت تحریریه تمام سعی و کوشش خود را در جهت ایجاد امکانات لازم برای ادامه کار مجله بکار خواهد گرفت، اینک جای بسی خوشوقتی است که به آگاهی آن دسته از خوانندگان گرامی که مصرانه در انتظار ادامه انتشار مجله بودند برسانیم که پس از بررسی و پیگیری های بسیار امروز دو هفته نامه لويس با تغییرات جزئی بار دیگر به آنان پیشکش می گردد.

یادآوری این نکته نیز ضروری است که نشریه بر روی اهداف اعلام شده در اولین شماره خود پافشاری خواهد کرد و سعی خواهد نمود تا خلاء یک نشریه مستقل را حتی الامکان پر نماید.

در پایان وظیفه خود می دانیم از کلیه افرادی که همواره با حمایت های معنوی و تشویق های بی دریغ خود ما را در ادامه کار دلگرم کرده اند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

با توجه به فرا رسیدن ایام مبارک دهه فجر انقلاب اسلامی ملت ایران بایسته است این مناسبت را به ملت بزرگ و شریف ایران و کلیه مقامهای محترم دولت جمهوری اسلامی ایران تبریک و تهنیت عرض نمایم.

فهرست بخش فارسی

۱. سخنی با خوانندگان..... ۱
۲. مرور اخبار
۳. جامعه ارمنی ایران..... ۲
- ایران..... ۲
- ارمنستان..... ۲
- بین المللی..... ۴
۴. زبانزد های ارمنی - فارسی - انگلیسی..... ۵
۵. گواهان یهوه..... ۶
۶. مصاحبه..... ۷-۸
۷. ارمنستان بر اساس نظریه ویلسون ۱۰-۹

فهرست بخش ارمنی

۱. سخنی با خوانندگان..... ۱
۱. اخبار..... ۲
۲. مصاحبه..... ۶
۳. خاطرات بازماندگان قتل عام..... ۸
۴. باری رسانی در ده سال گذشته..... ۹
۵. معاهده سور..... ۱۰
۶. شمه ای از تاریخ ارمنیان تهران..... ۱۲
۷. قریه آرتاز- ماکو و کلیسای تادئوس (۸)..... ۱۳
۸. یادمان کشیش تر مسروپیان..... ۱۴
۹. درباره شیوه نگارش..... ۱۵
۱۰. صفحه کودک..... ۱۶
۱۱. بهداشت..... ۱۷
۱۲. رویدادهای سال ۲۰۰۱ میلادی..... ۱۸

به مناسبت ۲۳- مین سال پیروزی انقلاب اسلامی ایران

طرح روی جلد: از سوی بخش ارمنی میدان آزادی تهران

از سوی بخش فارسی یکی از روزهای انقلاب ۲۲ بهمن

سال دوم شماره ۲۰-۹ (شماره مسلسل ۴۴)

۹ بهمن ماه ۱۳۸۰ - ۳۰ ماه ژانویه ۲۰۰۲

جامعه ارمنی ایران

از آزادگان مسیحی تجلیل شد

همایش تجلیل از آزادگان مسیحی با حضور لئون داویدیان نماینده ارمنه در مجلس، کشیش راتوسیان نماینده اسقف اعظم سبوسرکیان، شورای خلیفه گری ارمنه، دکتر عباس پاکنژاد مشاور ریاست جمهوری در امور ایشارگران و تنی چند از آزادگان مسیحی از سراسر کشور در سالروز میلاد حضرت عیسی بن مریم (ع) در خانه معلم منطقه ۷ تهران برگزار شد. مسوول ستاد رسیدگی به آزادگان در این مراسم درباره همدلی و مشارکت اقلیتهای مسیحی در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس و حضور فعال آنان همگام با مسلمانان ایرانی سخنانی را ایراد کرد. دکتر عباس پاکنژاد مشاور رئیس جمهور در امور ایشارگران نیز در این مراسم ضمن بیان سخنانی با تقدیر از مسیحیان گفت: شما مسیحیان هستید که تبلیغات سوء مخالفان را نسبت به ایران خنثی می کنید. وی ابراز امیدواری کرد تا این حالت دوستانه میان مسیحیت و مسلمانان همیشه باقی بماند. لئون داویدیان نماینده ارمنه در مجلس شورای اسلامی نیز گفت: با اعتقاد راسخ به هموطنان مسیحی عرض می کنم این طرز تفکر یکایک جامعه ارمنه است که به غیر از وظیفه در جنگ تحمیلی کار دیگری انجام نداده ایم. نماینده ارمنه در مجلس شورای اسلامی در ادامه سخنان خود گفت: تلویزیون المنار لبنان درباره زندگی و مشکلات ارمنه در ایران از من پرسیدند که در پاسخ به آنان گفتم: ارمنه و برادران و خواهران مسلمان طی قرنهای متمادی دست در دست دیگر در شادیها، تلخیها، شکستها و پیروزیها با هم بوده، مبارزه کرده و جانفشانی کرده اند و گفتمان تمدنها از روز تولد هر فرد ارمنی متولد و تا پایان زندگی او ادامه دارد.

ایرانی

خاتمی: تداوم انقلاب در همسویی با مطالبات مردم است

آزادی بیان، مطبوعات و نقد قدرت از ویژگیهای حکومت دینی مورد نظر من است انقلاب ما در نظر داشت الگویی جدید از نظام حکومتی دینی به جهانیان عرضه کند. اگر در مقابل خواست قانونی مردم سد ایجاد کردند نه تنها به انقلاب اسلامی خدمت نکرده اند بلکه مردم را به بیرون از نظام هدام هدایت نموده اند. امام خمینی اعتقاد داشت، باید مردم قانع شوند که برای تغییر سرنوشت خویش در صحنه حضور یابند. انقلاب اسلامی، انقلاب گل در برابر گلوله بود که بازوی نظامی نداشت آقای سید محمد خاتمی، رئیس جمهور که به استان سمنان سفر کرده بود در اجتماع مردم این استان گفت: اگر میان نشانه ها و مظاهر انقلاب با آنچه خواست مردم است انفکاک وجدایی حاصل شود، باید نسبت به دور شدن انقلاب از اهداف و آرمانهای آن احساس خطر کنیم. آقای خاتمی اظهار داشت: اگر مردم چیزی خواستند و بارها بر آن تاکید کردند و خواست آنها در چارچوب نظام بود، ولی کسانی به نام نظام و حکومت آن را نادیده گرفتند و حتی مقابل خواست مردم سد ایجاد کردند نه تنها به انقلاب اسلامی خدمتی نکرده اند، بلکه مردم را به بیرون از نظام هدایت نموده اند.

رئیس جمهوری با تبیین روند پیروزی انقلاب اسلامی به مردم باوری در اندیشه و حرکت امام اشاره کرد و گفت: امام خمینی اعتقاد داشت باید مردم قانع شوند که برای تغییر سرنوشت خویش، در صحنه حضور یابند.

وزیر کشور: قانون ممنوعیت استفاده از ماهواره را اصلاح کنید
وزیر کشور به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد داد، همان گونه که در تصویب

قانون ممنوعیت استفاده از تجهیزات دریافت برنامه های ماهواره ای پیشقدم شد، برای اصلاح و رفع کاستی های آن نیز ابتکار عمل را در دست گیرد. عبدالواحد موسوی لاری که به منظور پاسخ به سوالات محمد باقر ذاکری، نماینده قوچان و عضو کمیسیون فرهنگی در نشست علنی روز چهارشنبه مجلس حاضر شده بود، آمادگی وزارت کشور و نیروی انتظامی را به منظور ارائه تجربیات کسب شده به مجلس به منظور اصلاح قانون مذکور اعلام داشت. نماینده قوچان در سؤال خود از وزیر کشور خواست، علت تعلل در اجرای قانون ممنوعیت دریافت برنامه های ماهواره ای را که به گفته وی اجرای آن به صورت موسمی بوده و در بعضی مقاطع موجب بروز شبهه لغو قانون در نزد افکار عمومی شده است، اعلام کند. موسوی لاری ضمن ارائه آمار مربوط به عملکرد نیروی انتظامی در اجرای قانون یاد شده به نماینده قوچان گفت: میان عدم کارآمدی قانون و کارکرد دستگاه اجرایی تفاوت قائل شود.

به گفته وزیر کشور، از سال ۱۳۷۵ لغایت نیمه اول سال جاری قریب به هشت هزار و ۵۰۰ دستگاه و تجهیزات دریافت برنامه های ماهواره ای جمع آوری شده است. موسوی لاری افزود: در سال ۱۳۷۸ یک هزار و ۳۸۷ نفر از استفاده کنندگان این تجهیزات به مراجع قضایی معرفی شده اند و سه هزار و ۱۸۶ دستگاه در اختیار دستگاه قضایی قرار گرفت. وزیر کشور تاکید کرد، در دوره زمانی شهریور و آبان سال جاری نیز ۶۳ نفر که در روزنامه ها مرتکب جرم مشهود ارائه آگاهی در خصوص انجام خدمات مربوط به تجهیزات ماهواره ای شده بودند، به دستگاه قضایی معرفی شدند. پس از اظهارات وزیر کشور به دلیل قانع نشدن نماینده قوچان، سؤال وی برای بررسی بیشتر به کمیسیون مربوطه ارجاع داده شد.

طرح بررسی خرید خدمت سربازی دوباره تقدیم مجلس شد

مدیرکل عفو، بخشودگی و پیشگیری از وقوع جرم سازمان قضایی نیروهای مسلح گفت: طرح بررسی خرید یا عدم خرید خدمت سربازی تقدیم مجلس شد.

محمود صفری روز چهارشنبه در پادگان خیبر قم در همایش بررسی راهکارهای پیشگیری از وقوع جرم افزود: با توجه به اینکه اجرای طرحهای غیرکارشناسی مشکلات زیادی دربردارد سعی شد که این طرح با کار لازم علمی و کارشناسی و با پرهیز از امور سلیقه ای تقدیم مجلس شود. وی به طرح ایجاد ادارات پیشگیری از وقوع جرم در نیروهای مسلح اشاره کرد و گفت که این طرح قبل از اجرا تقدیم مقام رهبری شد که ایشان نیز دستور بررسی آن در شورای عالی سیاستگذاری نیروهای مسلح را دادند. وی افزود: این طرح در اولین جلسه این شورا مطرح و پذیرفته شد و هم اکنون در سپاه پاسداران و نیروی انتظامی اجرا و در ارتش جمهوری اسلامی نیز در حال شکل گیری است. صفری در بخش دیگر سخنانش از تداخل زندانیان نظامی و غیرنظامی در قم انتقاد کرد و گفت: تداخل زندانیان نظامی و غیرنظامی در کمتر استانی دیده می شود و وجود آن در قم دور از شأن نیروهای مسلح است. وی اضافه کرد: از سه سال پیش با یک برنامه ریزی، طرح پیشگیری از جرم در نیروهای مسلح تدارک دیده شد تا پیشگیری از جرم با یک مشارکت جمعی در این نیروها شکل گیرد.

ارمنستان

نقض قوانین مرزی (دستگیری دو افغانی در فرودگاه "زوارتوتس")
کارندان نیروهای مرزبان روسیه فدرال در ارمنستان پس از فرود هوایمای پرواز استانبول-ایروان دو شهروند افغانی را در فرودگاه "زوارتوتس" دستگیر کرده اند. بگفته و. ژیرنکو مسئول سرویس مطبوعاتی

نیروهای مرزبان این دو نفر دارای گذرنامه بلغاری با نام خانوادگی بلغاری داشته اند. برای مرزبانان این مورد مشکوک بوده است که این دو مسافر با اصل و نسب اسلاونی طبق گذرنامه ها، ظاهر کاملاً آسیایی داشته اند. مرزبانان دستگیر شدگان را به وزارت امنیت ملی تحویل داده اند و وزارت مذکور به این پرونده رسیدگی می کند.

هایوتس آشخار ۸۰/۱۰/۲۱

کمهکهای عملی که از این پس باید تحقق یابد را خاطرنشان نمود. وی به مدرسه کامپیوتر، تلویزیون، چند دستگاه ویدیو، چند قفسه و تخته سیاه و دیگر اقلام ضروری برای مدرسه اهدا کرد. خانم اقلیا بابایان مدیر مدرسه ضمن تشکر از سفیر ذکر کرد که سفارت جهت بهبود فعالیتهای آموزشی- تربیتی در سالهای گذشته نیز به مدرسه کمک و مساعدت کرده است.

کوتایک ۸۰/۱۰/۱۱

روزنامه "یرگیر" بصورت هفته نامه خواهد بود

اکنون همه روزنامه ها بعد از تعطیلات سال نو منتشر می شوند. تنها "یرگیر" روزنامه رسمی ارگان عالی دانشناکسوتیون در ارمنستان چاپ نمی شود. "یرگیر" از ۲۵ ژانویه بعنوان هفته نامه منتشر خواهد شد. "آزگ" در مورد تغییرات در روزنامه با گفام مانوکیان مسئول مطبوعات ارگان عالی دانشناکسوتیون در ارمنستان مصاحبه ای داشته است.

سؤال- علل تغییرات در روزنامه "یرگیر" کدامند؟

جواب- تغییرات منوط به نقش و کار آینده ما در عرصه اطلاع رسانی و همچنین با داشتن مطبوعاتی با کیفیت جدید می باشند. ارگان عالی حزب دانشناکسوتیون در ارمنستان تاکتیک آتی حزب را بررسی نموده و تصمیم گرفته است که نشریه رسمی دانشناکسوتیون از ۲۵ ژانویه بعنوان هفته نامه چاپ شود.

سؤال- آیا مشکلات مالی نقش خود را در این مسئله نداشته اند؟

جواب- طبیعتاً عامل اقتصادی نقش خود را داشت، اما مهمترین علت نبود.

سؤال- "یرگیر" جدید چگونه خواهد بود؟ در عمل هفته نامه یک نوع دیگر مطبوعات است و خواستههای دیگری در بر دارد.

جواب- طبیعتاً هفته نامه "یرگیر" از چارچوب اطلاع رسانی جاری و روزانه خارج شده و اخبار هفته را جمع بندی خواهد نمود و تحولات را آنالیز خواهد کرد. یک صفحه هفته نامه به ارائه ایده های جدید و جوانان روشنفکر اختصاص داده خواهد شد. نشریه شامل ۱۶ الی ۲۰ صفحه خواهد بود و مطالب مربوط به زمینه های مختلف کشور خواهد بود. ریاست انتشار هفته نامه به عهده شورای سردبیری خواهد بود. سردبیری هفته نامه به دفتر ارگان عالی منتقل خواهد شد، "یرگیر" در اینترنت نیز منتشر خواهد شد. تغییرات مورد انتظار اینها هستند.

سؤال- آیا در پرسنل تغییراتی انجام خواهد گرفت؟

جواب- تغییرات بزرگ کادری صورت نخواهند گرفت. ترکیب هیئت تحریری تکمیل خواهد شد، بعضی ها نیز برکنار خواهند شد.

آزگ ۸۰/۱۰/۲۲

افتتاح نمایندگی شورای اروپا در اروپا

بزودی نمایندگی دائمی شورای اروپا در ارمنستان افتتاح خواهد شد. قبلاً عملکردهای مربوط به شورای اروپا از سوی نمایندگی OSCE انجام می شد، اما اکنون امکانات گسترده ای جهت هماهنگ نمودن روابط ارمنستان - شورای اروپا، پیشرفت همکاریها و همچنین نظارت شورای اروپا بر اجرای مسئولیت هایی که ارمنستان طی عضویت در شورای اروپا به عهده گرفته بود بوجود آمده است. قابل ذکر است که ارمنستان از ۲۵ ژانویه سال ۲۰۰۱ به عضویت کامل شورای اروپا در آمده است.

شبکه تلویزیونی پرموتوس ۸۰/۱۰/۲۲

ملاقات رئیس جمهور قره باغ با خبرنگاران ترک

آرکادی غوکاسیان در ملاقات خود با خبرنگاران ترک اعلام داشته است که جمهوری قره باغ کوهستانی دارای تمامی مشخصه ها و خصوصیات یک کشور مستقل می باشد. وی خاطر نشان نموده که قره باغ کوهستانی هرگز در ترکیب آذربایجان مستقل قرار نداشته است. جمهوری قره باغ کوهستانی استقلال خود را اعلام داشته و از آن در صحنه جنگ حفاظت نموده است. غوکاسیان رئیس جمهور قره باغ همچنین گفته است که قرار داد صلح تنها در صورتی قابل قبول خواهد بود که قره باغ کوهستانی در روند

موقیعت ارمنستان در مسابقه نوآوریهای بانک جهانی

جیمز گولفسون رئیس بانک جهانی اعلام نموده است که ارمنستان در فهرست برندگان مسابقه طرح نوآوری های بانک جهانی ثبت شده است. در مسابقه "پیشرفت بازار در سال ۲۰۰۲" از میان ۱۲۰ کشور تقریباً ۲۴۰۰ طرح برای شرکت در مسابقه فوق ارائه شده است. خیرگزاری "مدیا ماکس" چنین گزارشی می دهد: ارمنستان در رأس کشورهایی که معرف اروپا بودند پیروز شده است. طرح ارائه شده ارمنستان تحت عنوان "وارد شدن مغزهایی که از کشور خارج شده اند، شبکه حرفه ای های اینترنت - اسپورک" می باشد. شبکه سراسری تلویزیون ارمنستان ۸۰/۱۰/۲۱

پیرامون برنامه همکاری نظامی ارمنستان - ایالات متحده

نماینده عالی رتبه پنتاگون خطاب به خبرنگار آرم اینفو اعلام کرده است که برنامه همکاری نظامی ارمنستان - ایالات متحده از لحاظ اصولی در مقایسه با سالهای گذشته متفاوت است. به گفته وی امضای برنامه همکاری نظامی ارمنستان - ایالات متحده به علت رخداد ۱۱ سپتامبر به تأخیر افتاده است. در حال حاضر هر دو طرف فعالانه در راستای تدوین برنامه سال ۲۰۰۲ فعالیت می کنند، آنچه با کمی تأخیر در ماه مارس سال جاری به امضا خواهد رسید. ضمناً در این برنامه، برنامه های کمکهای بشردوستانه که از سوی پنتاگون تأمین خواهند شد و طرح های مقدماتی همکاری نظامی دوجانبه گنجانده خواهند شد.

شبکه تلویزیون "آرمینیا" ۸۰/۱۰/۲۰

آرامگاه دوران امیران ترکمن

در محوطه آرامگاه مربوط به امیران ترکمن که در روستای آرگاواند استان آرارات کشف شده یک لوحه سنگی نصب شده است. در مراسم مربوطه گارگین دوم رهبر مذهبی سراسری ارمنه نیز شرکت داشته است. وی قید نمود که این آرامگاه و همچنین مسجد کبود ایروان گواه بر آنست که ملت ارمنی با همان دلسوزی بناهای تاریخی را، چه متعلق به مسیحیت و چه سایر مذاهب، حفظ و نگهداری می کند. این آرامگاه در سال ۱۴۱۳ احداث شده است. آن را استادان ارمنی بنا نموده اند. آرامگاه مزبور مربوط به قراقویونلوها می باشد. آرامگاه امیر ترکمن از بناهای منحصر بفرد تاریخی اسلامی حفظ شده در ارمنستان می باشد. کارکنان سفارت ترکمنستان نیز امروز فرصتی برای ادای احترام به این مکان را داشتند. مقامات ارمنستان این آرامگاه را در کتاب بناهای تاریخی دارای ارزش ملی، باستانی و معماری قرار داده اند. کارکنان انستیتوی تاریخ ترکمنستان به همراه تاریخدانان ارمنستان به تحقیق در خصوص این بنا پرداخته اند. سال قبل نیز سفارت ترکمنستان به همراه نهاد های روستایی آرگاواند اقدام به عمران محوطه آرامگاه نموده اند.

شبکه سراسری تلویزیون ارمنستان ۸۰/۱۰/۲۱

هدیه سفارت ایران به مدرسه شماره ۳ آبوویان

اخیراً در مدرسه شماره ۳ آبوویان با گرایش زبانهای شرقی مراسم افتتاح کلاس کامپیوتری برگزار شد. در این مراسم آقای محمد فرهاد کلینی سفیر فوق العاده و تام الاختیار جمهوری اسلامی ایران، آقای وحید فرمند رئیس اداره سوم فرهنگی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، هوانس گوستانیان رئیس اداره آموزش استناداری کوتایک و ها کوپ گاسپاریان دستیار استاندار شرکت کردند. سفیر در سخنرانی خود ضمن مهم برشمردن نقش آموزش کامپیوتر در امر آموزش و تربیت نسل جوان، فهرست

مذاکرات بعنوان طرف برابر در مناقشه شرکت نموده و امضاء خود را زیر پای موافقت نامه نهایی منظور نماید. نائیرا ملکونیان وزیر امور خارجه جمهوری قره باغ کوهستانی نیز قید نموده که برخورد آذربایجان نسبت به قره باغ کوهستانی برخورداری از وضعیت حقوقی خود مختار برای آرتساخ را مستثنی می سازد. به گفته نائیرا ملکونیان چنانچه قره باغ کوهستانی بعنوان یک واریانت سازش طلبانه از رژیم حقوقی یک ساختار مستقل برخوردار می شد صحیح تر بود.

شبکه سراسری تلویزیون ارمنستان ۸۰/۱۰/۲۴

بروز اختلافات جدید بین وزیر دفاع و حزب داشناکوتیون

از منابع موثق معلوم گردید که بین سرژ سرکسیان وزیر دفاع و حزب داشناکوتیون اختلافات جدیدی بروز کرده است. اختلاف پیرامون مقام استاندار شیراک است. بر اساس بعضی خبرها، حزب داشناکوتیون علاقمند به دیدن داویت لویکیان وزیر کنونی شهرسازی در این مقام است، ولی سرژ سرکسیان قطعاً با آن مخالف است. تصور می شود که دورنمای تعویض مقام وزیر با مقام استاندار آنقدر هم نباید هیجان انگیز باشد، ولی این امر فقط از نگاه اول چنین است. تلاش برای انتصاب داویت لویکیان در مقام استاندار را باید از دیدگاه انتخاباتی مورد عنایت قرار داد. مگر نه اینکه شیراک بزرگترین استان جمهوری ارمنستان از لحاظ شمار رأی دهندگان است. و وزارت شهرسازی از این لحاظ اهمیهای محسوسی ندارد. از طرف دیگر تجربه هرایی کاراپتیان نشان داد که در صورت داشتن استاندار خود می توان مسئله نمایندگان را خیلی راحتتر حل کرد؛ دو استاندار در حکم سه نماینده تضمین شده و چندین هزار رأی برای لیست حزبی است.

هایکاکان ژاماناک ۸۰/۱۰/۲۵

حزب داشناکوتیون مواضع را محکم می کند

لئون مگرچیچیان وزیر آموزش و علوم هنوز موفق به وارد شدن به دفتر کار خود نشده است؛ وی بلافاصله پس از انتصاب تعمیرات کلی دفتری را که پذیرای وزرای متعددی بوده آغاز کرده است. بدین ترتیب بخش متعلق به وزیر در طبقه بسته است و وزیر در دفتر آیدا توپوزیان تنها معاون وزیر زن مشغول کار است. کارمندان وزارت در این امر مفهوم و معنایی می بینند و به آن عقیده هستند که خانم توپوزیان مدتی طولانی در این مقام نخواهد ماند. ضمناً برنامه ریزی می شد که او کرسی سورن زولیان (مدیر انستیتیوی زبانهای خارجی "بریوسوف") را اشغال کرده و زولیان هم به دانشگاه اسلاوی منتقل خواهد شد، ولی با انتصاب آرمین داربینیان در مقام مدیریت دانشگاه اسلاوی این برنامه ناکام ماند. ضمناً پس از انتصاب وزیر مسئله ویکتور مارتیروسیان مدیر مرکز اصلاحات آموزشی و عضو شورای حزب "کشور قانونمند" فعالانه در وزارت آموزش و علوم بررسی می شود. در صورت فعال شدن اعضا حزب داشناکوتیون در وزارت به این عقیده هستند که "کشور قانونمند" دیگر کاری برای انجام دادن در سیستم آموزشی ندارد. ولی علائم همکاری میان حزب داشناکوتیون و "کشور قانونمند" مشاهده می شود و بعید نیست که این مسئله در بستر همکاری بین حزبی حل شده باشد.

هایکاکان ژاماناک ۸۰/۱۰/۲۵

پیرامون سفر خبرنگاران ترک به ارمنستان

برای اولین بار گروهی از خبرنگاران سیاسی ترک در ارمنستان بسر می برند. کلوب مطبوعات ایروان از این خبرنگاران دعوت بعمل آورده است. خبرنگاران روزنامه های "حریت"، "جمهوریت"، "ترکیش دیلی" و کانال تلویزیونی "خبر ترک" با مقامات رسمی ارمنستان و همچنین آرکادی غوکاسیان رئیس جمهور و نائیرا ملکومیان وزیر امور خارجه جمهوری قره باغ کوهستانی ملاقات کرده اند. خبرنگاران ارمنی و ترک امروز در یک میزگرد مسائل تخصصی را بررسی می کردند، گرچه چندین بار سعی شد تا صحبت به

زمینه سیاسی منتقل شود. بعنوان مثال خبرنگاران ارمنی بیاد آوردند که که در سال ۹۳ هنگام نبردهای کلباجار ترگوت اوزال رئیس جمهور ترکیه طی گفتگو با کلیتون گفته است: "یکی دو تا بمب نیناندیم بر روی ارمنستان؟" یکی از خبرنگاران ترک این مورد را تکذیب کرد و دیگری به اطلاع رساند که آن یک تهدید نبوده، بلکه یک اعلامیه سیاسی بوده است. چنگیز چنسدال مفسر سیاسی کانال تلویزیونی "خبر ترک" اشاره کرد: حقیقتاً حکومت ترکی اقدام به این کار نمی کرد، چرا که این امر بر روابط ترکیه با روسیه تأثیر منفی می گذاشت. بوریس ناواسارتیان رئیس کلوب مطبوعات ایروان اظهار داشت: چیزهای زیادی بستگی به خبرنگار دارد، فعالیتهای خبرنگاران می توانند برای روابط دو کشور هم بسیار مفید و سودمند باشند و هم بسیار زیانبار باشند. وی روابط خبرنگاری را عالی تر از روابط دیپلماتیک ارزیابی می کند. ضمناً بنا به گزارش خبرگزاری نوپان تاپان، رئیس جمهور روبرت کوچاریان از بحضور پذیرفتن خبرنگاران ترک امتناع ورزیده است، چرا که خبرنگاران ترک عادت به تحریف مصاحبه ها دارند.

شبکه تلویزیونی "آ۱۲" ۸۰/۱۰/۲۴

بین المللی

ترکیه رژیم روادید با ارمنستان را لغو کرد

شرکتهای ارمنی که با ترکیه در زمینه تجارت گردشگری و حمل و نقل کار می کنند، اعلام داشته اند که ترکیه رژیم روادید را برای شهروندان ارمنستان که تاکنون وجود داشت، لغو کرده است.

از وزارت امور خارجه ارمنستان اعلام کردند که در این خصوص هنوز از آنکارا اطلاع رسمی دریافت نشده است. هفته نامه ارمنی زبان "آگوس" چاپ استانبول نقل از منابع دیپلماتیک ترکیه، خبر لغو رژیم روادید با ارمنستان از سوی ترکیه را تأیید کرده است. از این پس شهروندان ارمنستان می توانند بدون دعوتنامه و تنها با پرداخت ۱۰ دلار مالیات ورود، وارد خاک ترکیه شوند.

نوپان تاپان، هایوتس آشخار ۸۰/۱۰/۲۵

اعلامیه کمیته دادخواهی ارمنی آمریکا در خصوص لغو روادید از سوی ترکیه

به گزارش خبرگزاری مدیاماکس کمیته دادخواهی ارمنی آمریکا اعلام کرده است که تصمیم ترکیه در خصوص لغو محدودیتهای روادید برای شهروندان ارمنستان "تلاشی برای تحریف توجه عموم از محاصره غیرقانونی ارمنستان از سوی ترکیه و دریافت کمک چند میلیارد دلاری از ایالات متحده آمریکا است". باید اعتراف کرد که چنین عکس العملی انتظار می رفت، زیرا مطمئناً که اگر ترکیه محاصره غیرقانونی ارمنستان را لغو کند کمیته دادخواهی ارمنی اعلام خواهد کرد که این امر از سوی ترکیه تلاشی برای اجتناب از شناخت قتل عام است. اگر ترکیه قتل عام را برسمیت بشناسد، کمیته خواهد گفت که این اقدام بمنظور اجتناب از باز پس دادن اراضی ماست. اگر اراضی را باز پس دهد، خواهند گفت که این امر تلاشی وقیحانه برای از بین بردن دفاتر کمیته دادخواهی ارمنی است. چنانکه گمان می کنیم ترکیه واقعاً تصمیم اشتباهی را اتخاذ کرده است.

هایکاکان ژاماناک ۸۰/۱۰/۲۸

کارگردان معروف سینما آتری ورنو دار فانی را وداع گفت

آتری ورنو یکی معروفترین فیلمسازان ارمنی مقیم فرانسه چشم از جهان بست. آتری ورنو که نام اصلی وی آشوت مالاکیان می باشد، در سال ۱۹۲۰ متولد شده است. وی با فیلم "مایریک" (به معنی مادر) توانست زندگی ارمنه ای را که در سال ۱۹۱۵ از ترکیه به فرانسه مهاجرت کرده بودند، به نمایش بگذارد.

بخش فارسی رادیوی سراسری ارمنستان ۸۰/۱۰/۲۴

زبانزدهای ارمنی - فارسی - انگلیسی
Հայերեն-Պարսկերեն-Անգլերեն առածանի
Armenian-Persian-English Proverbs

گردآوری و پژوهش: تامار پانوسیان

Աշխատ. Թամար Փանոսյանը
 By Tamar Panosian

81- Շատ գիտես, քիչ խօսիր:

کم گوی و گزیده گوی چون دُر تا ز اندک تو جهان شود پُر(نظامی)

Brevity is the soul of wit.

82- Լաւ է գիտունին գերի, քան անգետին սիրելի:

دشمن دانا به از دوست نادان است.

دشمن دانا بلندت می کند بر زمینت می زند نادان دوست(مولوی)

دشمن دانا که غم جان بود بهتر از آن دوست که نادان بود(نظامی)

A wise enemy is better than a foolish friend.

Better an open enemy than a false friend.

83- Կատուները դուրս գնացին, մկները շրջապար կը խաղան:

چشمه خورشید چو پنهان شود شیپره بازیگر میدان شود

When the cat away, the mice will play.

84- Որին աչքս ասի, աչքս հանեց:

آتکس که جملگی ترا تکیه بر اوست چون چشم خرد باز کنی دشمنت

اوست(خیام)

Better be alone than in bad company.

85- Մահից վախեցողի ապրածն էլ մեռածի շարքուն է:

ترس برادر مرگ است.

None but the brave deserves the fair.

86- Գիժը մի քար զցեց հորը, հազար իմաստուն չկարողացան հանել:

دیوانه ای سنگی در چاه افکند صد عاقل نتوانستند در بیآورند.

A fool may throw a stone into a well, which a hundred wise man can not pull out.

87- Մուկը ծակը չէր կարողանում մտնել, ցախաւելն էլ պոչից կախեցին:

موش به سوراخ نمی رفت، جارو به دمش بست.

You needed this, like you needed a hole in the head.

88- Անէն մարդ իր կարպետը ջրից ինքը պիտի հանի:

گلیم خود را از آب بیرون کشیدن.

Get one's head above water.

Paddle one's own canoe.

89- Ջուրը ին ճանպիտն կը գտնի:

آب راه خودش را باز می کند.

Water seeks (finds) its own level.

90- Ուշ լինի, նուշ լինի:

صبر تلخ است اما بر شیرین دارد.(سعدی)

Patience is bitter, but its fruit is sweet.

نخست وزیر ترکیه اسقف موفایان را به حضور پذیرفته است
 آنکارا، ۱۴ ژانویه . آرمن پرس : اجویت نخست وزیر ترکیه اسقف
 موفایان پاتریارک کلیسای حواریون ارمنی ترکیه را به حضور پذیرفته
 است. طی ملاقات اسقف موفایان نگرانیهای خویش را پیرامون طرح مربوط
 به اموال منقول اقلیت های ترکیه ابراز نموده است.

پاتریارک ارمنی چنین اظهار نظر نموده است که اقلیت های ترکیه نیز
 باید حقوقی برابر حقوق ترکها داشته باشند، زیرا همین امر باعث از بین بردن
 تبعیضی خواهد شد که بین جوامع اسلامی و غیر اسلامی وجود دارد.

بر اساس گزارش روزنامه "مرمره" استامبول نخست وزیر نیز بنوبه
 خویش گفته است که طرح مربوط به حقوق اموال اقلیت های ترکیه در حال
 بررسی است، چنانکه هنگام بررسی دیدگاههای اقلیت های مذهبی
 در نظر گرفته خواهد شد.

آرمن پرس، آژگ ۸۰/۱۰/۲۵

موزه قتل عام ارامنه در مقابل کاخ سفید گشوده خواهد شد
 بزودی در واشنگتن در کنار کاخ سفید موزه قتل عام ارامنه گشوده
 خواهد شد. از نمایندگی مجمع ارمنی آمریکا در ایروان به اطلاع رسانده اند
 که این موزه تا ۲۴ آوریل سال ۲۰۰۲ گشوده خواهد شد. ساختمان موزه با
 امکانات خیران ارمنی خریداری شده است. ارزش کل این ساختمان ۷ میلیون
 دلار و وسعت آن ۱۰ هزار مترمربع می باشد. این ساختمان در سال ۱۹۲۵
 احداث شده است. در مقابل ساختمان کاخ سفید، سمت راست موزه قتل عام
 ارامنه و سمت چپ انستیتی هولوکوست مشاهده خواهد شد.

شبکه تلویزیون "آرمنیا" ۸۰/۱۰/۲۶

جون اوردوی : هرگونه عملیات آذربایجان با مقابله گروه مینسک و جامعه
 بین المللی روبرو خواهد شد

گلندل ، ۱۶ ژانویه ، نویان تاپان: صدای آمریکا: جون اوردوی سفیر
 جدید آمریکا در جمهوری ارمنستان در تاریخ ۱۵ ژانویه طی مصاحبه
 مطبوعاتی در گلندل اعلام نموده است که ارمنستان یکی از مهمترین
 کشورهای خارجی است که آمریکا نسبت به آن کمک و مساعدت نشان می
 دهد. در حقیقت کمک های آمریکا در دو راستا می باشد/۱ کمک در زمینه
 اقتصادی /۲ کمک در زمینه عملکردهای مردمی و ساختارهای زیر مجموعه
 اجتماعی - اقتصادی.

جون اوردوی آغاز جنگ بین ارمنستان و آذربایجان را بعید دانسته
 اظهار داشت: "آذربایجان حتی قادر به آغاز جنگ نمی باشد". سفیر آمریکا
 پیرامون حل مسالمت آمیز درگیری قره باغ اظهار داشت: "هدف ما از تمام
 عملکردها " کاهش تشنج، جلوگیری از گزافه گویی ها و پیدا کردن
 واریانتی است که اگر باعث حل درگیری نمی شود حداقل فضای اعتماد بین
 طرفین درگیر را بوجود آورد تا در آینده منتج به حل درگیری شود". سفیر
 جون اوردوی اشاره به این موضوع نموده است که "هرگونه عملکرد نظامی
 گذشته از آنکه عاقلانه نخواهد بود با مقابله تمام اعضاء گروه مینسک و جامعه
 بین المللی روبرو خواهد شد".

نویان تاپان، آژگ ۸۰/۱۰/۲۷

اظهارات اردوی: امکان ندارد قتل عام به فراموشی سپرده یا نادیده انگاشته
 شود

جون اوردوی سفیر ایالات متحده آمریکا در ارمنستان طی ملاقات با
 جامعه ارامنه آمریکا اعلام داشته است: "ایالات متحده آمریکا بهبود روابط
 ارمنستان-آمریکا را در اولویت مسائل مطرح شده محسوب می نماید". به نظر
 اوردوی لغو رژیم و مقررات شدید از سوی ترکیه برای شهروندان ارمنستان را
 می توان در حکم آغاز بهبود روابط دو کشور دانست. وی اظهار داشت:
 "مسئله قتل عام چنان مسئله ای نیست که به فراموشی سپرده یا نادیده انگاشته
 شود. به نظر ما باید با این مسئله با احتیاط برخورد نمود. ما در تدارک اعمال
 چنین برخوردی با این مسئله می باشیم".

هایاستانی هانراپتوتیون ۸۰/۱۰/۲۸

“گواهان یهوه” آنگونه که هستند

نوشته: آرا ماردیروسیان
ترجمه آندرانیک خچومیان

در باره “گواهان یهوه” سخنان بسیاری گفته شده است و به نظر می آید که دیگر حرفی برای گفتن وجود ندارد. با این حال نمی شود بار دیگر به این پدیده نپرداخت و افزایش سال به سال تعداد اعضای این تشکیلات را به حساب نیاورد. بی شک عملی شدن تفکرات آنها، امنیت ملی ما را به خطر خواهد انداخت. برای آشکار شدن اهداف آنها، قبل از هر چیز باید با تاریخ تأسیس آن، تشکیلات آن و روشهای عملی آنها آشنا شد.

چه زمانی و چه کسانی این تشکیلات را ساختند؟
در سال ۱۸۷۰، چارلز راسل یکی از اعضای “پیشگامان روز هفتم” فکر تأسیس یک تشکیلات مذهبی شخصی ای به مغزش خطور کرد. او موفق شد و فکرش را عملی کرد، در اوایل اعضای این تشکیلات را راسلیستهای می نامیدند، سپس تشکیلات این پیشوا که بیش از ۷ کلاس سواد نداشت اسامی مختلفی را بر تشکیلات خود گذاشت، از جمله برج دیده بان، صحنه مردم، معبد بروکلین ها (شهر بروکلین مرکز آنها است) و غیره. این جریان این چنین به موجودیت خود ادامه داد تا این که در سال ۱۹۳۱ یکی از رهبران دوره ای آن به نام رودر فوردر از کتاب مقدس بخشی را “کشف” کرد (اشعیا. ۴۳-۱۰-۱۲) که نوشته بود “خداوند می فرماید، شاهدان من شما هستند” و این را به اعضای تشکیلات خود منصوب کرد و بدین طریق خود را “گواهان یهوه” نامیدند. این یعنی که هر کس دیگری می توانست برای خود بوجود آورد و همان تخرش را کتاب مقدس را به خود اختصاص دهد، ولی چه می شد کرد که رودر فوردر زودتر از دیگران این فکر به مغزش خطور کرده. این است پایه و اساس کسانی که خود را “گواهان خدا” می نامند، چیزی که هواداران آن مایلند در باره اش صحبت نکنند.

ساختار تشکیلاتی

“گواهان یهوه” نمونه کلاسیک یک تشکیلات انحصارگر است. تشکیلات آنها دارای آنچنان انسجام و انضباطی است که حتی باعث حسادت متمرکزترین تشکیلات آنگونه که حزب نازی بود نیز می شود. در ارمنستان، تشکیلات آنها را اعضای ارشد رهبری می کنند، اعضایی که حق دارند به نام تشکیلات در مکانهای مختلف تبلیغ کنند. کل بودجه آنها را آمریکا تأمین می کند و کتابهایی را هم که در بروکلین منتشر می شود را در اختیار دارند.

آنها برای “تبادل تجربه” سمینارهای مشترک منطقه ای و در ابعاد وسیعتر غیر منطقه ای برگزار می کنند. برای مثال در منطقه قفقاز سمینار بزرگ آنها (کنگره) طبق معمول در شهر مارنول گرجستان برگزار می شود. طبق سلسله مراتب تشکیلاتی، قبل از ارشدها، مبلغین، قرار دارند، که در حوزه فعالیت خود (منطقه، روستا، محله) جلسات برگزار می کنند. آنها برای هر عضو خود برنامه ریزی دقیقی انجام می دهند و طبق برنامه مشخص می شود که هر عضوی از “گواهان” در چه روزی از هفته و در چه ساعتی با کدام یک از دوستان هم فکرش باید تبلیغ کند و اعضای جدیدی جلب کند. “گواهان” موظفند کتاب “گزارش فعالیت منطقه” خود را، خانه به خانه (به غیر از صحبتهایی که در کوچه و خیابان می شود) به اطلاع مسئولین برسانند. آنها موظفند در آن گزارش ذکر کنند که افراد آن خانه، چگونه آنها را پذیرفتند، چه نظری در باره “گواهان یهوه” دارند و آیا حاضر به “همکاری” هستند یا خیر. یک عضو رسمی هر چقدر بیشتر نیرو جلب کند، همانقدر هم امکان گذر از سلسله مراتب تشکیلاتی به مقامات بالاتر را بدست می آورد. با این حال مشکل ترین مراحل، مرحله گذر از رتبه هوادار بودن به مرحله “گوا” بودن می باشد که آن مستلزم امتحانات سختی می باشد.

هواداران در سلسله مراتب تشکیلاتی در دون پایه ترین رده تشکیلات قرار دارند. اگر برای اعضای شرکت در جلسات اجباری است، اما هواداران مجبور به انتخاب دو راه هستند، یا باید آنها هم از این پس بطور مرتب در

جلسات حضور داشته باشند و یا دیگر هیچ ارتباطی با تشکیلات نداشته باشند. البته طبیعی است که چنین درخواستی در همان اوایل مطرح نمی شود، بلکه این کار کمی بعد از مرحله “شستشوی مغزی” انجام می گیرد.

بطور کلی جلسات تشکیلات عمده ترین محل دیدار یهوه ایها است. در این جلسات مسائل تشکیلاتی مطرح می شود و به غیر از مطالعه و بررسی کتاب مقدس (که البته چاپ خودشان است و پر است از تحریف) آنها از انتشارات خود “برج دیده بانی” و دیگر کتابها را هم مطالعه می کنند و سپس دستورات تشکیلات ابلاغ می شود.

شکار قلبها

با دریافت دستورات و مسلح شدن با ادبیات خاص، “گواهان یهوه” به “تبلیغ” مشغول می شوند. معمولاً آنها دو نفره به تبلیغ می پردازند. به اولین رهگذری که می رسند، پیشنهاد “صحبت کردن” می کنند، قبل از هر چیز آنها قول زندگی جاودانه را می دهند، سپس از بهشت آسمانی و غیره صحبت می کنند. زمانی هم که موفق نمی شوند به این طریق آن شخص را قانع کنند، شروع می کنند به ترساندن آن شخص از روز قیامت، (پایان دنیا، که به تصور آنها با باریدن آتش از آسمان شروع می شود) و اینکه در آن روز فقط اعضا و هواداران تشکیلات آنها نجات می یابند، و بدین ترتیب در هنگام فعالیت خود، یهوه ایها بکرات پایان دنیا و آمدن مسیح را “پیشگویی” می کنند. وقتی هم که “پیشگویی” های آنها به واقعیت تبدیل نمی شود، تاریخهای دیگری را از روز پایان دنیا بر می شمارند. آنها برای قابل قبول جلوه دادن “کشفیات” خود، اساساً از کتابهای چاپ خودشان مثالها می آورند. البته این کتابها به طور رایگان در آماج “فریبانیان” مورد نظر قرار می گیرند. این “آگاهان” به کتاب مقدس زمانی که با فردی مطلع به کتاب مقدس بر می خوردند وضعیت خنده داری پیدا می کنند، بخصوص زمانی که آن فرد اشاره می کند که غیر ممکن است تاریخ و روز دقیق پایان دنیا را دانست، چون که در کتاب مقدس هم گفته شده است که هیچ کس در این باره چیزی نمی داند.

خط مشی، هدف و پیامدها

“گواهان یهوه” در اقصی نقاط جهان حضور دارند. تفاوت این فرقه با دیگر فرقه ها این است که آنها تهدیدی برای دولتها هستند. اعضای آنها، هیچ حکومتی، هیچ ملیتی و هیچ وطنی را به رسمیت نمی شمارند و از حضور در ارتش کشوری که در آن زندگی می کنند امتناع می کنند.

فکر می کنیم که توضیح دگر بار این مسئله که این دیدگاه و عملکرد خطرانی برای ارمنستان در بر دارد لزومی ندارد. اولین ضربه مهلک این تشکیلات به کانون خانواده وارد می شود. یکی از افراد خانواده که به مقام “گوا” می رسد، سعی می کند دیگر افراد خانواده را به این کار مجاب کند و این امر به جدل و فرو پاشی خانواده می انجامد. “گواهان یهوه” در ظاهر مسیحی هستند ولی در واقع آنها یک تشکیلات ضد مسیحی هستند. مسئله فقط این نیست که راه و روش این تشکیلات از سوی کل جوامع مسیحی جهان مطرود به نظر می آید. بلکه مسئله این است که نوک تیز عقربه عملکرد آنها بر علیه کل کلیسای مسیحی جهان هدف گیری شده است. با همین هدف هم این تشکیلات سرمایه عظیمی را به کار انداخته است. در طول سال ها دهها عنوان کتاب و بولتن های رنگارنگ به بیش از صد زبان دنیا منتشر می کنند که فقط هزینه چاپ آنها بالغ بر صد ها میلیون دلار است. اعضای تشکیلات در توجیه این سرمایه گذاری می گویند که هزینه این سرمایه، اهدائی اعضای ثروتمند تشکیلات است، ولی هیچگاه اسامی آن ثروتمندان اهداء کننده را اعلام نمی کنند. درک این مسئله مشکل نیست که بدون حمایت دولتی، و البته دقیقتر گفته باشیم، بدون حمایت دولتی کلان با حمایتی کلان، چنین اقداماتی برای رسیدن به چنان اهدافی در کل دنیا، امکان پذیر نیست، و البته درک این مسئله هم مشکل نیست که هیچ کس باری به هر جهت این سرمایه های کلان را به باد نمی دهند و مشخص است که اهداء کنندگان هوادار تشکیلات، مقاصد سیاسی را در نظر دارند. در پایان قابل ذکر است که درک این که کدام دولت است که می خواهد نقش مدنی جهان را تنهایی در دست داشته باشد و برای رسیدن به چنین هدفی از هر وسیله استفاده می کنند، چندان مشکل نیست.

« بنیاد نیشابور، گوشه ای از ایران باستان است »

« زبان ، فرهنگ و دانش اصول اولیه اشاعه فرهنگ است »

مصاحبه با
استاد
فریدون
جنیدی

گفت و گواز : آزاده عصاران

دکتر فریدون جنیدی، استاد زبان های باستانی ایران، عاشق فرهنگ و مرز و بوم آشنای ایران، نامی است آشنا برای فرهنگ دوستان و عاشقان فردوسی حماسه سرای نامدار.

«داستان های رستم پهلوان در ۱۱ دفتر، فرهنگ هزوارش های دبیره پهلوی، نامه فرهنگ ایران در سه دفتر، حقوق بشر در جهان امروز و حقوق جهان در ایران باستان. نبرد اندیشه ها در ایران پس از اسلام، فرهنگ واژه های اوستایی در ۴ دفتر و ۲۰۰۰ صفحه به یاری روانشاد احسان بهرامی ... ، زندگی و مهاجرت آریاییان بر پایه گفتارهای ایرانی و ...» تنها تعدادی از کتاب هایی هستند که به قلم وی به نگارش در آمده اند.

استاد جنیدی، از سال ۵۸ بنیاد نیشابور را راه اندازی و با زندگی واقعی در آن محل، به گسترش انواع فعالیت های فرهنگی و علمی جهت اعتلا و اشاعه فرهنگ کهن ایرانی پرداخته است.

گفتگوی دوستانه ای با استاد در محل بنیاد انجام دادیم و در گرمای وجود پرغور و گرمش، پی به نکات جذاب و ضروری برای آگاه ساختن مردم بردیم. گوشه ای از این گفتگوی ۲ ساعته را در پیش رو دارید.

بعد از حیاط کوچک و معماری سنتی ساختمان، در اتاق کوچک و سردی میزبانم می شود که همه سرمایش در مقابل شعله های پر صدای چراغ نفتی کوچکی به زانو در می آید.

در میان آثاری حاکی از حضور فروهر، کوروش، فردوسی و رستم و سنگ های دوره های مختلف و عکس هایی از روانشاد افشین - فرزندش - به گفتگو می نشینم و از بنیاد و خاطرات شکل گیری آن می گویم:

«در پی کوشش های پیش از انقلاب برای پی گیری مسائل فرهنگی ایران در ۱۰۰ یا ۲۰۰ سال آینده که به هر دری می زدم، شبی در دی ماه ۱۳۵۸ به این نتیجه رسیدم که باید برای این کار «بنیاد ملی» تشکیل دهیم که به دولت ها کاری نداشته باشد. از آن جایی که دولت ها به مسائل روز توجه دارند و کشور ما کشور روز نیست بلکه کشور هزاره هاست، برای کشور هزاره ها حداقل ۲۰۰ سال فرصت لازم است تا برای مسائل فرهنگی و تاریخی و آنچه که برای فرهنگ کشور ما بایسته است راه باز شود.»

سعدی به روزگاری مهری نشسته بر دل

بیرون نمی توان کرد الا به روزگاران

... و تحقق این امر پس از انقلاب اسلامی بعنوان ثمره انقلاب بزرگ فرهنگی صورت گرفت.

از دوری ما از فرهنگ و تاریخ پرمغز کشورمان می گوید که در طی سده های متوالی مصرف فرهنگ غیر خودی، ما را از حقیقت فرهنگ ایران باستان دور کرده و می کند.

وقتی از تحولات بنیاد نیشابور می پرسم و دوره های مختلفی که پشت سر گذاشته، از شبی می گوید که برنامه همه نیازها و ملزومات در جهت رسیدن به اهدافش را یادداشت کرده بود:

«از فردای همان شب کار را آغاز کردم و امروز که ۲۲ سال از آن روز می گذرد، سرفرازم که در این مدت یک وجب از اهدافم دور نشده و هنوز در حرکت.»

فعالیت های اصلی بنیاد نیشابور در چه محورهایی خلاصه می شود؟ از زبان و فرهنگ و دانش می گوید و می فهمم که شعرهای این بزرگمرد در زندگی هنوز هم ثابت مانده است.

«ما نیازمند به داشتن فرهنگ و زبان های ایران باستان هستیم. و برای این که حرکت آینده فرهنگی بر روی پایه های فرهنگ صحیح گذاشته شود باید بین فرهنگ های درونی و خودی ارتباط برقرار کرد. ما باید در بررسی و پژوهش زبان های ایرانی بکوشیم. زبان ریسمان محکم ارتباط دهنده فرهنگ هاست و فرهنگی که با این زبان ها در طی سالیان و هزاره ها به جهان عرضه شده پر از شاخه های متفاوت است. از سوی دیگر، دانش ایرانی از ذهن جوانان ایرانی رفته و ما وظیفه داریم خدمات قدیم دانش ایران را به دانش جوانان یادآوری کنیم.»

وی با تمام وجود اعتقاد به درستی این راه دارد و این که با برخورداری از این آگاهی ها، جوان ایرانی، غرور گمشده ملی خود را می یابد و بر پا می ایستد و حرکت پر شکوه آینده را در پیش می گیرد.

با مخالفت من مبنی بر تفاوت تفکر جوان ایرانی امروز مخالف است.

اینکه این جاده پر پیچ و خم چقدر برای جوانان ما مفید است؟ «کسانی که به این مسائل نمی اندیشند، کارگزاران فرهنگ ایرانی نیستند. در مقابل عده ای که به چنین مسائلی می اندیشند، سخت اندک هستند که خود دانشمند و کارساز خواهند شد و خود حرکت خواهند کرد.»

او بیداری این حس را در جوانان ایرانی که میراث دار فرهنگ ایران و آینده گسترند، ضروری می داند:

«من محیط فرهنگی و ایران باستان کوچکی را در بنیاد نیشابور ساخته ام که همه جوانان از آن استقبال می کنند و همراهی. آیا زیننده است که من هم مثل جمعیت خواب آلود حرکت کنم و اطرافیانم را به خواب فراخوانم یا ... چنین حرکتی هر چند کم از نبودنش بهتر؟»

می گویم که تنهایی اش در این راه و تعداد کمی که هر روز کمتر هم می شود آزار دهنده است.

با نگاهی پر حرارت و سینه ای ستبر از تنهایی ها می گوید: «من تنها نیستم! زمانی تنهای تنها بودم ولی همیشه روان نیاکانم با من بوده و هست. از روزی که در جهت رسیدن به اهداف آن برنامه ای که نوشتم قدم برداشتم، دیگر تنها نیستم. اندک هستیم ولی تنها نیستیم.»

کارهای تحقیقاتی بنیاد همه در راستای بهره مند ساختن جوانان است: «ما سه کار اساسی در برنامه داریم. برگزاری کلاس های آموزش زبان های ایرانی و تفسیر شاهنامه، کمک رسانی به همه دانش جویانی که در هر سطح برای گذراندن رساله و پایان نامه خود به اطلاعات فرهنگی ایرانی نیاز دارند، و در انتها یاری به افراد مختلف که در زمینه های فرهنگ یا دانش کتابی را به ثمر می رسانند و بعد چاپ آن کتاب با دست تهی و مشکلات فراوان!»

وی پخش کتاب های بنیاد را به دلیل جنبه کاملاً فرهنگی بسیار ضعیف و بی توجه می داند.

از تحقیقات ارمنی شناسی بنیاد و کارهای انجام شده سخن بسیار دارد. «از آغاز تشکیل بنیاد یکی از مهمترین پژوهش ها، پژوهش در زبان ها و تاریخ و فرهنگ ارمن بود. چون هر چه بیشتر نگاه کردیم بیشتر پی به

سر سبز و شاداب خواهد ماند. پس کسانی که کاری به این فرهنگ ندارند، پیوندشان را بریده اند.”

ارتباط دکتر بربریان با شاهنامه را برایم روشن تر می کند: “پروفیسور بربریان فلسفه شاهنامه را عمقی می داند. او که دانشمند نام آور و جهانی ماست با دیده ژرف خود خیلی از مسائل باطنی شاهنامه را حس کرده است و بر اساس تخصص خود در زمینه آتشفشان شناسی و نظریه شخصی من مبنی بر سمبلیک بودن اژدها در همه متون و اینکه اژدها نشانه ای است از فعالیت های آتش فشان ها، توانستیم در تعیین مقاطع تاریخی ایران به نتایج در خوری برسیم.”

هر سال بیش از ۵ هزار نفر در کنکور ورودی دانشگاه، رشته زبان باستان شرکت می کنند ولی کمتر از ۳۰ نفر پذیرفته می شوند، یعنی پیرامون ۵ تا ۶ نفر برای هر یک دانشگاه.

“بیش از ۶۰ سال از قدمت تدریس این رشته در دانشگاه تهران می گذرد ولی کمتر از ۲۰ فارغ التحصیل دکترای این رشته وجود دارند. چون فلسفه دانشگاه آموزش ندادن و دلزده کردن دانشجو نسبت به ایران باستان است و این به دلیل ناکارآمدی و شیوه تدریس و برنامه ریزی تدریس است.” کتاب های زیر سایه بنیاد نیشابور که در زمینه فرهنگ واژه های ایرانی منتشر شده اند، بسیار متنوع و رنگارنگ هستند. از کردی و پهلوی گرفته تا ارمنی!

“همه این زبان ها تحت شاخه اصلی یا ریشه زبان ایرانی است. این همه واژه نامه را برای این منتشر کردیم که به یگانگی ریشه فرهنگ خود پی برده و در قدم بعدی این زبان ها به اصالت زبان رسمی کشور ما نیرو دهند تا نیازمند استفاده از واژه های خارجی نباشیم.”

از برنامه های آینده بنیاد در زمینه فرهنگ زبان می پرسم و او صبورانه پاسخ می دهد:

“گسترده ترین فرهنگ زبان بلوچی از عبدالغفورجهاندیده به راهنمایی استاد روانشاد ماهیار نوایی در درست و بیرایش است. زبان بلوچی از کهن ترین و زیباترین زبان های ایرانی است که با بی توجهی و غفلت مورد توجه فرهنگستان ها و دانشگاه های ما قرار نگرفته است.”

با نگاهی به اطراف، بوی نفت و قُل قُل کتری نیم جوش، از چگونگی گذران زندگی استاد و بنیاد می پرسم!

“همه کارهای بنیاد نیشابور افتخاری است. کسانی که مفتخرند در راه فرهنگ ایران کوشش می کنند نباید چشم به نیازهای مادی بسپارند. تنها این کتاب های ما است که ناچاریم بهایی کم بر آن بگذاریم. کلاس ها، دوره های آموزشی، سخنرانی ها و کمک به دانشجویان همه به صورت افتخاری انجام می گیرد.

پس بنیاد نیشابور چطور روزگار می گذراند؟ بین مدارکش جستجو می کند. دو برگ کاغذ بزرگ را در دست می گیرد:

“با اندک در آمد ناکافی که از فروش کتاب ها عاید بنیاد می شود، بقیه روزگار ما با درد و رنج و قرض به بانک ها سپری می شود.”

برگه ها را می بینم. حکم اجرایی از طرف بانک رفاه کارگران برای محل بنیاد نیشابور...

صبر و ایثارش خجالت زده ام می کند. پس نقش ما، نسل عجول و بی صبر برای رسیدن به همه چیز در مدت کوتاه... نگاه پرشتاب جوان ایرانی... و این همه عشق... صبر و راحتی که در کلام اوست!

“من آرزو دارم به جای اینکه کارهای ما موجب شرم شما جوانان شود، شما را برانگیزاند تا در راه پژوهش های فرهنگی زمان زیبای خود را صرف عشق به فرهنگ کنید و به زیباتر شدن فرهنگ بیافزاید.”

... و

همه بنیاد نیشابور را که خلاصه شده در یک ساختمان چند طبقه قدیمی با کتابخانه و زیرزمینی که محل تجمع جوانان عاشق فرهنگ، پشت سر می گذارم.

ریشه یگانه دو فرهنگ بردیم و هر دو گروه از دو سوی حق داریم که در امور مورد علاقه هم پژوهش کنیم. در طی دهه های گذشته مطالعات زیادی در ارمنستان صورت گرفت تا پژوهندگان بتوانند با آشنایی کامل با زبان ارمنی، کتاب ها را بخوانند. اولین حرکت ما انتشار کتاب **ارمنی بیاموزیم** به یاری دکتر باغداساریان بود که اصلاً جنبه تجاری نداشت. کار بعدی انتشار کتاب فرهنگ و واژه های همانند در ارمنی، اوستایی، پهلوی و فارسی بر پایه کار بزرگ روانشاد پروفیسور هراچیا آجاریان ترجمه ا. آراین بود.

چرا به فکر گسترش و آموزش زبان ارمنی افتادید؟

“چون یکی از دامنه های زبان های ایرانی محسوب می شود. و من به نکتة ای اشاره می کنم که زبان ارمنی را یکی از شاخه های مستقل هند و اروپایی به حساب می آورند و او همه این ها را روشنگری می کند:

“این داوری کاملاً ساختگی است. این نتیجه سیاست در پژوهش های استعماری زبان فارسی است تا دو شاخه زبان ایرانی را از هم جدا کنند. وقتی ارمنیان خود را از ریشه جدا از ایران بدانند می توانند در شاخه ها هم خود را جدا کنند.”

دکتر جنیدی با اطمینان کامل و بر مبنای پژوهش های مختلف بنیاد، نفی این فرضیه را به ویژه با پژوهش های ا. آراین در کتاب بعدی بنیاد، اثبات می کند.

مشکلات محققان ارمن نیز درست شبیه غیر ارمنی های ایرانی است:

“باید ببینیم که در حال گذر از یک گذار مهم تاریخی هستیم و این گذر به آسانی صورت نمی گیرد.”

عدم آگاهی یک همسایه ایرانی از همسایه ارمنی و فرهنگ ارمنی را معضل بزرگی برای امروز می دانم. این که چطور می توان بیشتر فرهنگ و رسوم ارمنیان را فراتر از مراسم عید کریسمس شناخت و درک کرد؟

این مساله را درد بزرگ تاریخی می دانم و بالاتر از این درد عدم آگاهی مردم ایران بر یکسان به حساب آوردن مسیحیان با ارمنیان است:

“بیشتر مردم مسلمان ایران، مسیحیان را از هر تیره و قوم، ارمنی به شمار می آورند. در حالیکه ارمنیان نزدیک ترین قوم و خویش ایرانی ها هستند و مادر ریشه با هم مشترک هستیم.

اولین بشارتی که بر ارمنیان داده شده در شاهنامه فردوسی است و ما نباید آنها را به خاطر مذهب تازه ای که پذیرفتند، با آسوریان، انگلیسیان و نروژیان یگانه بشماریم.”

با درد و نگرانی از پرده ضخیم ناآگاهی تاریخ گله می کند و افزایش هر گونه کوشش فرهنگی بر مبنای رسیدن به فروغ راستی و آگاهی بر زندگی!

چرا شاهنامه؟ دلیل این همه احترام و ارادت شما نسبت به شاهنامه چیست؟

“اولین تاریخ جهان و درست ترین تاریخ قبل از تشکیل کشور ایران در زمان آریائیان نخستین است.”

استاد، شاهنامه را مجموعه ای از کوشش ها و رنج های گذشتگان ما و آینه تمام نمای فرهنگ ایران می داند.

وقتی از افشین قفید با چشم خیس می گوید، اولین خاطره عشق فرزندش به شاهنامه و تصحیح آن است و اینکه جانش را هم با همین عشق بی مانند، به هنگام یاری به یک بیمار دردمند از دست داد.

“بدون شاهنامه، هویت فرهنگی ایران کاملاً آشکار نمی شود.”

از ارمن و فرهنگ ارمن در شاهنامه می پرسم:

“زبان ارمنی، مهاجرت شان، و کهن ترین تاریخ ارمنیان در شاهنامه یاد شده است.”

و من باز گله می کنم از دوری جوانان ایرانی و ارمنی نسبت به چنین ریشه های قطور فرهنگی و تاریخ کهن!

و او باز با نگاهی سرشار از عشق قانع می کند که:

“جوانان ایرانی و ارمنی، از هجوم شبه فرهنگی خارجی در امان نیستند. اگر فرهنگ ما با ریشه درخت تنومند و اصیل فرهنگی مان پیوند داشته باشد،

ارمنستان بر اساس نظریه ویلسون

آن متعاقباً اعلام خواهد شد، در عرض سه ماه از ابلاغ حکم یاد شده در ماده مذکور، تشکیل خواهد شد تا علامتگذاری خط مرزی بین ارمنستان و ترکیه مطابق حکم برقرار شده انجام گیرد.

ماده ۹۲

سرحدات بین ارمنستان، آذربایجان و گرجستان بترتیب با توافق نامه مستقیم که بین کشورهای مربوطه منعقد خواهد شد، معین میگردد. چنانچه در هر صورت کشورهای ذیربط توافق نامه های تعیین حد مرزها را در زمان قید شده در ماده ۸۹ به انجام نرسانند، خط مرزی مورد نظر توسط قدرتهای اصلی متفقین تعیین شده و این قدرتها علامتگذاری خط مرزی را نیز بعهده خواهند گرفت.

ماده ۹۳

ارمنستان می پذیرد و موافقت می نماید که در معاهده ای با نیروهای اصلی متفقین مشارکت نماید که در آن مقرراتی که ممکن است این نیروها برای حفظ منافع اهالی آن کشور که از نظر نژاد، زبان یا مذهب با اکثریت ساکنین آنجا متفاوت باشد، ضروری بدانند قید گردد. مضافاً ارمنستان موافقت نموده و می پذیرد که در معاهده ای با نیروهای اصلی متفقین مشارکت نماید که حاوی مقرراتی باشد که ممکن است این نیروها ضروری بدانند تا از آزادی عبور و برخورد منصفانه برای انجام تجارت با ملل دیگر حمایت گردد.

نامه پذیرش ویلسون رئیس جمهور جهت ترسیم سرحدات

ترجمه ویولت جواکیم (کشیشیان)

متعاقب جنگ جهانی اول، نمایندگان جمهوری تازه تاسیس ارمنستان و دولت ترکیه در رابطه با معاهده سور (Treaty of Sevres) وارد مذاکره شدند. این معاهده در ۱۰ اوت ۱۹۲۰ در سور پاریس امضاء شد. اینجانب تمام موارد مربوط به مرز ترکیه و ارمنستان را دقیقاً بررسی شده است. این مرز مورد توافق بوده و من به موضوع دردناکی که از چه رو این معاهده تصویب و اجرا نشد و چرا بجای آن معاهده لوزان (Lausanne) که از نظر ارمنیان هیچ اعتباری ندارد تصویب شد اشاره ای نخواهد شد.

معاهده سور (Treaty of Sevres)

بخش شش - ارمنستان - ماده ۸۸

بر اساس اقدامات انجام شده توسط متفقین جنگ جهانی اول ترکیه، ارمنستان را به عنوان یک کشور آزاد و مستقل به رسمیت شناخت.

ماده ۸۹

ترکیه، ارمنستان و همچنین دیگر طرفهای بزرگ ذینفع توافق می نمایند که مسئله مرزهای فی مابین در استانهای ارزروم، ترابزون، وان و بیتلیس (Erzerum, Trebizond, Van and Bitlis) را به حکمیت و داوری رئیس جمهور ایالات متحده واگذار نموده و ایشان و احکام ایشان را بپذیرند و نیز شرایطی را که ایشان بمنظور دسترسی ارمنستان به دریا (دریای سیاه) توصیه نمایند پذیرفته و تمام بخشهایی از سرزمین ترکیه که در جوار مرزهای یاد شده واقع شده غیر نظامی گردد.

ماده ۹۰

چنانچه طبق ماده ۸۹ مرزها مشخص گردید که شامل انتقال تمام یا قسمتی از استانهای ذکر شده به ارمنستان می شود، ترکیه از تاریخ اتخاذ این حکم از کلیه حقوق و عناوین خود بر سرزمینهای منتقل شده چشم پوشی میکند و مقررات معاهده کنونی در سرزمینهای جدا شده از ترکیه اجرا خواهد شد.

مقدار و ماهیت تعهدات مالی ترکیه که ارمنستان باید برآورد نماید و یا حقوقی که بعلت انتقال سرزمین یاد شده به او منتقل خواهد شد. براساس مواد ۲۴۱ تا ۲۴۴ قسمت هشتم (VIII) (بندهای مالی) معاهده کنونی تعیین خواهد شد. در صورت لزوم در توافقی بعدی در مورد مسائلی که در معاهده کنونی مسکوت مانده و یا در نتیجه انتقال سرزمینهای یاد شده ممکن است بوجود آید تصمیمگیری خواهد شد.

ماده ۹۱

چنانچه هر قسمتی از سرزمینهای یاد شده در ماده ۸۹ به ارمنستان منتقل گردد، یک کمیسیون تعیین سرحدات که ترکیب

رئیس جمهور ویلسون

به: ریاست شورای عالی نیروهای متفقین
آقای رئیس:

بر اساس اقدامات انجام شده توسط شورای عالی در تاریخ ۲۶ آوریل سال جاری دعوتنامه ای به اینجانب تقدیم گردید تا در مورد مسئله سرحدات بین ترکیه و کشور جدید ارمنستان داوری نمایم. نمایندگان امضاء کننده معاهده سور در تاریخ ۱۰ آگوست سال جاری توافق نمودند که این افتخار را به من تفویض نمایند و قصد خود را دال بر پذیرفتن سرحدات تعیین شده توسط مرا اعلام نمودند و همچنین هر حکمی را که من برای دسترسی ارمنستان به دریا و غیر نظامی کردن مناطق مرزی جدید ترکیه مقرر نمایم، بپذیرند.

مطابق شرایط مرجع حکمیت که در قسمت سوم، بخش ششم، ماده ۸۹ معاهده سور به آن اشاره شده، بطور واضح وسعت انجام داوری که بمن ارجاع شده محدود می شود به تعیین سرحدات ترکیه و ارمنستان در استانهای ارزروم، ترابزون، وان و بیتلیس (Wilages of Erzerum, Trebizond, Van and Bitlis) با آگاهی کامل از مسئولیتی که بنا به درخواست شما بعهده من گذاشته شد، با اشتیاق به این وظیفه خطیر پرداخته ام که به بهترین نحو در جهت منافع ارمنیان خدمت نمایم. همچنین سعی من بر آن خواهد بود که در این کشور اعتصاب زده به بقیه اهالی از هر نژاد و مذهبی که ممکن است داشته باشند در مورد نفوس چه ترک، کرد، یونانی یا ارمنی که در جوار هم زندگی میکنند، عدالت را به بهترین نحو ممکن رعایت نمایم.

برای دستیابی به این مهم واضح است که پراکندگی مذاهب و نژاد در جمعیت موجود در چهار استان نمی تواند مانند نقاط دیگر جهان ملاک راهنما جهت اتخاذ تصمیم باشد. توجه به نژاد و در مورد جمعیتی که

ناپذیر ادغام این شهر و ناحیه خارپوت در کشور ترکیه همانگونه که در ماده ۲۷ و ماده ۸۹ معاهده سور مشخص شده است، منجر می شود. از مرز شمالی درسیم (Dersim)، تصمیمگیری ماهیت و مسیر مرز، اصولاً بستگی دارد به مسئله حیاتی تأمین دسترسی کافی به دریا برای کشور ارمنستان برای حل صحیح این مشکل، با قضاوت اینجانب، بستگی دارد به بهبود وضع اقتصادی کل جمعیت ترک، کرد، یونانی یا یزیدی (Yezidi) در آن بخشهایی از استانهای ارزروم - بیتلیس و وان که در درون کشور ارمنستان واقع شده است. من به تمایل یونانی های پونت (Pontic Greeks) پی اعتنا نمودم که بصورت یادداشتی مشابه بمن تسلیم شده بود، بدون شک در مباحثه و محتوای نامه ارائه شده به شورای عالی در ماه مارس اخیر در کنفرانس مربوطه در لندن، اتحاد مناطق ساحلی دریای سیاه که در آن ساکن هستند حفظ شده و ترتیبی داده شود که در منطقه قرار گرفته از ریزا (Riza) تا نقطه ای در غرب سینوپ (Sinope) بصورت خود مختار اداره شود. حق قانونی حکمیت و حق قضاوتی که به من توسط ماده ۸۹ معاهده سور واگذار شده، شامل امکان تصمیمگیری و یا توصیه برای حل مسئله تمایزشان جهت استقلال و یا رد آن جهت خود مختاری نمی شود، همچنین شامل حق دخالت در اراضی ساحلی مستقل سنجاک واقع در جانیک (Djanik) و یا استان کاستامونی که در آن منطقه دارای وحدت و خود مختار مورد نظر یونانی های پونت (Pontic Greeks) می باشد، نمی شود.

سه (۳) راه ممکن برای من باز گذاشته شده است که همه استان ترابوزان (Trebizond) در قسمت ترکیه قرار گیرد تا تماماً به ارمنستان واگذار گردد. یا قسمتی از آن به ارمنستان اعطا شده و مابقی برای ترکیه باقی بماند. اکثر جمعیت استان ترابوزان بی چون و چرا مسلمان هستند و اقلیت ارمنی، از نظر تعداد، بر طبق کلیه ارزیابی های قبل از جنگ، بدون انکار از یونانیها در بین اقلیت های مسیحی کمتر بود. آینده ارمنستان بر طبق حکمی که بوضوح بر پایه های نژاد شناسی استوار بود، ارزیابی میگردید، من می توانستم مسئله را فقط از دید احتیاج به تمامیت سیاسی جدید، یعنی ارمنستان با جمعیت مسلمان و مسیحی بصورت مخلوط نظر بیافکنم تا اینکه بتنهائی مسئله آتیه ارمنیان مد نظرم باشد.

اکنون بیش از پیش به آن اعتقاد دارم که ترتیبیاتی که منجر به دسترسی ارمنستان به دریا شود باید بگونه ای باشد که هر امکانی را برای توسعه این کشور فراهم نماید. کشوری که قادر باشد نقش مفیدی در تجارت جهانی ایفا نماید و با موقعیت جغرافیائی خاصی که از لحاظ قرار گرفتن در مسیر راه بازرگانی بزرگ تاریخی در گذشته داشته مجدداً برقرار نماید. تمدن و خوشبختی جمعیت مخلوط بطور وسیعی وابسته به ساخت راه آهن ها و قابل دسترس بودن بیش از پیش سرزمینهای ساحلی این سه استان به تجارت اروپا و تأثیرات فرهنگی آن خواهد بود.

به سمت شرق از بندر ترابوزان در امتداد کناره لازستان (Lazistan) امکانات کافی بندری یافت نمی شود و خصوصیت ناهموار کوه و تپه های پونت (Pontic) که منطقه لازیستان (Lazistan Sandjak) را از استان ارزروم جدا می کند بصورتی است که زمینهای پشت ساحل از ساحلمنتزاع می شود تا حدی که ساخت راه آهن امکان پذیر می شود راه موجود کاروان رو از ایران در امتداد جلگه ها و دشتهای پایزید و ارزروم عبور کرده و از شهرهای بایبورت (Baiburt) و گوموشخانا (Gumush-Khana) میگذرد و به دریای سیاه در ترابوزان منتهی می شود. این راه دارای سابقه ای دیرینه با استفاده مداوم می باشد.

ادامه دارد

اساساً تا این حد به نحو پیچیده ای بهم در آمیخته است، بعلت نتایج وحشتناک قتل عام و تبعید ارمنیان و یونانی ها، با صدمات بسیار زیادی که اهالی مسلمان نیز بعلت تحركات پناهندگی و انتشار تیفوس و سایر بیماریها تحمل کردند، بیشتر مختل می شود.

تحدید (محدودسازی) وظیفه حکمیت به چهار استان مذکور در بند ۸۹ آن معاهده باعث شد اینکار یک تکلیف و اجبار بنظر آید تا منطقه ای هر چه وسیعتر که ممکن باشد از این استانها به ارمنستان سپرده شود و در عین حال به اندازه کافی احتیاجات اساسی که مرز طبیعی و وحدت جغرافیایی و اقتصادی برای کشور جدید را دارا باشد. ضرورت داشت بخاطر سپرده شود که سرزمین جدید ارمنستان بخش بزرگی از استانهای قبلی ارمنستان از ماورای قفقاز روسیه بوده و بدو" دارای جمعیتی از اقلیتهای مسلمان و مسیحی بطور مساوی با تنوع نژادی و روابط قبیله ای تحت تابعیت جمهوری ارمنستان، با توجه به زبان و مذهب، ترکیبی از ترکها، کردها، یونانی ها، لازها و سایرین، باضافه ارمنیان خواهد بود. خواسته های مغایر در مورد سرزمینها برای ارمنیان، ترکها، کردها و یونانیها در طول مرزهای مربوط به حکمیت من، اغلب قابل هماهنگ کردن، نبود. در چنین مواردی اعتقاد من بر این بود که یک زدگی سالم اقتصادی برای کشور آتی ارمنستان بایستی قطعی باشد.

طوری که، به هر حال دارای مرزهای جغرافیایی صحیح و مجاز بوده، شامل نواحی کوهستانی و دره ای در طول مرز که عمدتاً" کرد و ترک بودند برای ترکیه باقی گذاشته شود و نه برای ارمنستان، مگر اینکه روابط تجاری با شهرهای مرکز تجارت خاص الزاماً" آنان را به داخل ارمنستان سوق داده باشد.

هر کجا اطلاعات در مورد روابط نژادی و کوچ کردن های فصلی قابل حصول بود، کوشش می شد تمامیت گروههای قبیله ای و تغییر مکانهای روستائی چادر نشینی محترم شمرده شود.

ار مرز ایران در جنوب غربی شهر قطور (Kotur) خط مرزی ارمنستان توسط یک حصار طبیعی ناهموار با بلندی بسیار زیاد مشخص می شود که به جنوب دریاچه وان امتداد یافته و در جنوب غربی شهرهای ارمنی بیتلیس و موش (Mush) قرار گیرد. این خط مرزی از بخشی از سرزمین ترکیه بنام سنجاک حکیاری (Saudjak of Hakkiari) بطور کامل، یا در حدود نیمی از استان وان و تقریباً" از کل سنجاک سائرت (Saudjak of Sairt) میگذرد. دلیل منطقی فیزیوگرافی که بنظر میرسد این تصمیم را توجیه نموده است با رعایت نژاد شناسی و روابط اقتصادی مناطق حکیاری و (Said) که عمدتاً" دارای جمعیت کرد میباشند، استحکام بیشتری یافت.

بنظر نمی رسد که نفع کشور ارمنستان باشد که دره بالائی زاب بزرگ که عمدتاً" دارای جمعیت کرد و مسیحی نستوری بوده و عنصر اصلی رود بزرگ دجله و سیستم آبیاری کردستان ترکیه و بین النهرین می باشد، شامل ارمنستان شود. کنترل این سرمنشاء های آب هر جا که ممکن باشد باید تحت قلمرو دو کشور ذینفع ترکیه و بین النهرین باشد. به این دلیل خواسته ارمنیان را در مورد دره بالائی زاب بزرگ نمی توان پذیرفت. سرحد غربی از بیتلیس و موش به سمت شمال در مجاورت ارزنجان

بخوبی درون ولایات بیتلیس و ارزروم قرار میگیرد. این مرز یک مانع جغرافیایی طبیعی که به ارمنستان امنیت کامل میدهد، بدنال دارد و برای کشور ترکیه منطقه ای که شدیداً" کرد می باشد باقی میگذارد. روستاهای ارمنی نشین و مراکز روستائی در این منطقه مانند کیقی (Kighi) و تمران (Temran)، الزاماً" ترک باقی می ماند. علت مرتبط ساختن آنها با منطقه خارپوت بهم پیوستگیهای محکم تجاری و کلیسائی میباشد تا هر گونه بازار تجاری ارمنی و یا مراکز مذهبی دیگر که بین استانهای بیتلیس یا ارزروم (Erzerum) قرار گرفته اند. این حکم بنظر میرسد که به نتیجه اجتناب